

Anteckningar om Finska Heteroptera

af

O. M. Reuter.

(Anmaldt den 3 december 1899).

1. **Neottiglossa pusilla** Gmel. (*inflexa* Wolff) var. *obscura* J. Sahlb. I Notis. Skpts pro F. et Fl. Fenn. Förh. XI (1870) har prof. J. Sahlberg uppställt en ny art af släktet *Platysolen* (= *Neottiglossa*) under benämningen *obscurus*, hvilken från den hos oss allmänna *pusilla* (= *inflexa* Wolff) skulle afvika icke blott genom mörkare färg och svart hufvud, men äfven genom saknaden af blek callus på hjässan och antennernas struktur. Jag eger emellertid äfven normalt färgade exemplar, hos hvilka hjässans punktur alldeles inkräktat på det callösa strecket. Antennernas andra och tredje leder variera i längd och förhålla sig hos typisk *pusilla* stundom alldeles så, som hos *obscura*. Slutligen är detsamma äfven fallet med urbuktningen af hufvudets sidoränder framför ögonen, hvilken hos typexemplaren af *obscurus* (det ena från Ryska Karelen, det andra från Ryska Lappmarken) är starkare prononcerad än hos flertalet typiskt färgade individer af *pusilla*. Några andra hållbara karaktärer än den mörkare färgen finnas sålunda icke.

2. **Pionosomus allæonotus** n. sp. I Enum. Hemipt. Gymnoc. Fenn. upptager prof. Sahlberg *Pionosomus varius* Wolff på grund af ett exemplar, funnet af honom på den sandiga stranden af Konnevitz holme i Ladoga. Senare har emellertid dr Horvath i Termeszeträjzi Füzetek XVIII, pars 2 (1895) publicerat en revision af detta släktes arter. Vid undersökning af vårt exemplar har jag kommit till det resultat att det icke

tillhör någon af de 8 hittills kända, utan bildar ett nytt species, som isynnerhet genom sin mycket smalare och mer långsträckt prothorax lätt bör skiljas från *P. varius*, af hvilka jag eger ett exemplar från Sverige. På grund häraf har jag kallat vår art:

Pionosomus allæonotus n. sp. Corpore superne nigrosetoso, setis marginalibus pronoti diametro oculi paullo longioribus; antennis articulo primo et quarto fusco-nigris, secundo et tertio testaceis; pronoto (fig. 1) parum transverso (margine laterali latitudine basali solum circiter $\frac{1}{4}$ brevior), antrorsum levissime angustato, lateribus pone medium levissime, sed distincte sinuatis, lobo antico sat convexo, nigro-nitente, subtiliter sat vage punctato, lobo postico maculis duabus bene distinctis testaceis medio haud confluentibus; hemielytris ut in reliquis speciebus generis pictis; membrana nigro-fusca, gutta angulorum basaliū guttisque quatuor apicalibus albis; femoribus nigris, solum posterioribus apice omnium angustissime obscure testaceis. Long. formae macropterae $2\frac{3}{5}$ mm. — A *P. opacello* Horv. lobo antico pronoti nitente pube griseo-albida destituto mox distinctus; a *P. vario* Wolff (fig. 2) statura minore structuraque pronoti (formae macropterae) parum transversa, a *P. persimili* Horv. pronoto lateribus distincte sinuato, maculis pallidis haud confluentibus, a *P. trichoptero* Thoms. pronoti setis lateralibus brevioribus loboque antico parcius punctato, a *P. depresso* Horv. pronoti marginibus lateralibus distincte sinuatis loboque antico convexo vage punctato nigronitente divergens.

Unicum specimen in insula Konnevitze lacus Ladoga die 6 juni 1875 invenit D. Prof. J. Sahlberg.

(Obs. Den af mig i Hemipt. Heter. fr. Sajanska bärgskedjan (Öfv. Finska Vet. Soc. Förh. XXXIII, p. 182) anförda *Pionosomus varius* är *P. monochrous* Jak.).

3. **Hydrometra gracilenta** Horv. (= *stagnorum* J. Sahlb. nec Linné). I Termesz. Füzet. XXII (1899), p. 450 beskriver

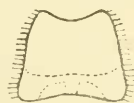

Fig. 1.

Fig. 2.

Horvath från Ungern och Transcaucasien en ny *Hydrometra*-art och uttrycker därvid den förmodan att äfven den af prof. Sahlberg såsom *H. stagnorum* L. från Finland i Not. Skpts pro F. et Fl. Fenn. Förh. XIV (1875) p. 268 beskrifna arten skulle med denna vara identisk. Med anledning häraf har jag undersökt alla i Universitetets Finska Museum förvarade exemplar (från Parikkala, Pulsa och Teisko, tagna af Sahlberg, samt från Österbotten, Wasastjerna) och funnit att dessa verkligt äro *H. gracilentata* Horv. De i Riksmuseum i Stockholm förvarade svenska exemplaren (alla från Skåne) höra däremot enligt benüget meddelande af prof. Chr. Aurivillus till *H. stagnorum* L.

De båda arterna afvika i följande hänseenden:

H. gracilentata Horv. (*stagnorum* J. Sahlb.): mindre och smalare, 7 $\frac{1}{2}$ —9 mm. lång, rostbrun (♂) eller rostgul (♀), mer eller mindre svartbrokig; hufvudet (fig. 3) framför ögonen mindre än dub-

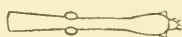

Fig. 3.

Fig. 4.

Fig. 5.

belt så långt som bakom dessa; abdomens rygg glänsande; baklåren nående till sjätte (♂) eller femte (♀) abdominalsegmentets midt; hanens första genitalsegment (fig. 4) från sidan sedt ofvantill horisontalt och utdraget i ett spetsigt utskott, som räcker ut öfver andra genitalsegmentet; honans öfre genitallamell (fig. 5) sedd från sidan ofvantill rak och i spetsen utdragen i ett horisontelt utskott.

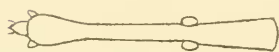

Fig. 6.

Fig. 7.

Fig. 8.

H. stagnorum L. nec Sahlb.: större och gröfre, 9—12 mm lång; nästan helt och hållet svart; hufvudet framför ögonen (fig. 6) dubbelt så långt som bakom dessa; abdomens rygg matt, fint gråpubescent; baklår nående till abdomens spets (♂) eller midten af sjätte abdominalsegmentet (♀); hanens första genitalsegment (fig. 7) från sidan sedt ofvantill konvext och helt kort utdraget, icke skjutande ut bakom andra segmentet; honans öfre genitallamell (fig. 8) från sidan sedd ofvantill konvex och i spetsen utdragen i ett lindrigt nedåtböjdt utskott.

4. **Acanthia (= Salda) marginalis** Fall. nec. F. Sahlb. I *Opuscula entomol.* IV, pp. 405 och 406 beskriver Thomson två närstående arter af detta släkte, af hvilka han kallar den ena *marginalis* Fall., den andra *costalis* F. Sahlb. Denna senare är i själfva verket identisk med *marginalis* F. Sahlb. nec Fall., under det *costalis* F. Sahlb. hör såsom synonym under *opacula* Zett. Den har därför af mig uppkallats med ett nytt namn, *A. fennica* (Ent. Tidskr. V, p. 171, 1884). Hos oss förekommer den i södra Finland ända upp till 61° såväl vid hafskust på gytjiga stränder, som vid träsk och på gungfly; för resten är den funnen endast i Livland. Den äkta *marginalis* Fall., som lätt skiljes genom i midten bredt svartbruna lår, gröfre i fläckar grupperad silfverpubescens, äfvensom därigenom att hemielytras gula sidorand i tredje spetsdelen är bredt afbruten af svart (*nigro-interruptus*), har hittills varit funnen endast i Sverige, Brittannien och Holland. Bland de i Universitetets museum förvarade af prof. J. Sahlberg i Nyland tagna hemiptera anträffade jag emellertid ett exemplar äfven af denna för vårt faunaområde nya art, funnet på en sphagnum-mosse i Sammatti d. 24 juli 1897.

5. **Charagochilus Gyllenhali** Fall. *forma macroptera*. Af denna ytterst sällsynta form, förut känd blott i par tre exemplar (England, Skotland, Sibirien) har stud. Poppius tagit ett exemplar i Kirjavalaks i juli 1895. Membranen, som vanligen blott når till spetsen af abdomen, öfverskjuter denna med halfva sin längd och är i sin helhet blott litet kortare än corium.

6. **Orthotylus ericetorum** Fall. (= *croceus* J. Sahlb.). Vid Soc. pro F. et Fl. Fenn. sammanträde d. 4 dec. 1886 föreläste prof. J. Sahlberg en *Orthotylus*, tagen i 3 exemplar vid Dvoretz i Ryska Karelen af hr A. Günther; exemplaren uppfördes under benämningen *croceus* såsom en ny art, hvilken skulle afvika från *O. ericetorum* genom hjärt gul färg, kortare prothorax och från pannan icke tydligt afsatt tylus. Det typexemplar, jag undersökt, skiljer sig likväl i dessa senare hänseenden icke det ringaste från *ericetorum* och hemielytra äro äfven tydligt gröna med undantag af spetsen af cuneus, hvilken

likasom hos *ericetorum* är gul. Den gröna färgen bleknar och gulnar ofta, om insekten altför länge utsatts för invärkan af cyankalium och härpå torde äfven den gulaktiga färgtonen på hufvud och thorax hos de tre exemplaren från Dvoretts bero.

7. **Atractotomus mali** Mey. Prof. J. Sahlberg har i slutet af juli på äppelträn i Karislojo funnit flere exemplar af denna för vår fauna nya Capsid, som skiljer sig från den hos oss på gran allmänna *A. magnicornis* Fall. genom betydligare storlek, svart cubitalnerv på membranen och äfven hos hanen spolformig andra antennled. I Skandinavien är denna art förut tagen endast af mig på äppelträn invid Stockholm och på *Crataegus* af kand. Schliek vid Köpenhamn (orätt angifven af mig i Entom. Meddelelser I, B. 3, p. 108, 222 a såsom *A. forticornis* M. et R.).

8. **Aphelocheirus nigrita** Horv. och **Montandoni** Horv. Senaste vårtermin förevisade stud. A. J. Silfvenius inför Soc. pro F. et Fl. Fenn. exemplar af en *Aphelocheirus*, funna af honom på flodbotten i Nykyrka och Kivinebb socknar och bestämd af d:r Horvath såsom *A. nigrita* n. sp. Sedermera har d:r Horvaths monografi öfver detta genus publicerats i Termeszet. Füzet. XXII (1899) och beskrifves däri 7 arter, af hvilka 4 europeiska. Af dem tillhöra icke färre än 3 Östersjöbassinen, nämligen *A. æstivalis* Fabr. (= *Kervillei* Kuhlitz), funnen vid Schwentine nära Kiel, *A. Montandoni* n. sp. (= *æstivalis* Put.), för länge sedan funnen i ett exemplar af Kolenati vid Peterhof nära Petersburg, samt den nu hos oss funna ofvan nämnda *A. nigrita* n. sp., af hvilken för öfrigt blott ett exemplar (forma macroptera) är bekant (södra Ungarn). De båda andra äro utbredda öfver en stor del af Europa.

Då jag af prof. J. Sahlberg erfarit att han nyligen i St Petersburgs Vetenskaps Akademis zoologiska museum sett exemplar af en *Aphelocheirus*, funna i Östersjöprovinserna, anhöll jag hos assistenten N. Bianchi om utredning huruvida dessa tillhörde *A. nigrita* eller *A. Montandoni*. Af hr Bianchis svar framgår att i nämnda museum förvaras två benlösa brachyptera exemplar, funna såsom döda af zoologen vid Vetenskaps Aka-

demiens Museum Birula vid norra stranden af Finska viken mellan S:t Petersburg och Sestrovetsk, och dessutom en väl bibehållen brachypter ♀, tagen af Bianchi i maj 1879 vid södra stranden af Finska viken nära Oranienbaum. Alla dessa tillhöra icke *A. nigrita*, utan *A. Montandoni*, och Bianchi förmodar att till denna art bör hänföras äfven en gul larv, som han funnit under ett trästycke vid den sandiga stranden af floden Luga, 6 verst norr om Tamburg i S:t Petersburgska guvernementet.

Då sålunda äfven denna art blifvit funnen alldeles invid gränsen till vårt faunaområde, är det mycket antagligt att den skall anträffas också inom detta, så snart engång samlares uppmärksamhet tillbörligen riktats på dessa egendomliga kortvingade, larvlika vattenhemipterer. För närmare efterforskning må därför här lämnas en kort öfversikt af de tre arter, hvilka anträffats inom Östersjöbassinen.

A. Montandoni Horv.: kropp ofvan föga konvex, nästan nedtryckt, framtill starkare afsmalnande än baktill, svart eller svartbrun, mer eller mindre gulbrokig, sidoränderna, hufvudet helt och hållet, antenner, rostrum och ben gula; abdomen, metanotum och scutellum tillsammans nästan kortare än abdomens största bredd; honans öfre genital-lameller nästan dubbelt kortare än den mellersta räta delen af sista dorsalsegmentets bakrand.

A. nigrita Horv.: kropp ofvan lindrigt, men tydligt konvex, bredt elliptisk, framåt och bakåt ungefär lika starkt afsmalnande, enfärgadt svart; hufvudet ofvantill stundom i disken mer eller mindre gulbrunt, undertill, antenner, rostrum och ben lergula; abdomen, metanotum och scutellum tillsammans nästan kortare än abdomens största bredd; honans öfre genitallameller i midten lika långa som hälften af den mellersta räta delen af sista dorsalsegmentets bakrand.

A. æstivalis Fabr., Horv.: kropp ofvan lindrigt, men tydligt konvex, bredt elliptisk, ungefär lika afsmalnande framåt och bakåt, lergul, mer eller mindre gråbrokig, sällan nästan

helt och hållet gråsvart, men hufvudet alltid rödaktigt eller brunaktigt lergult, enfärgadt; abdomen, metanotum och scutellum tillsammans lika långa som abdomens största bredd; honans öfre genitallameller i midten längre än hälften af den mellersta räta delen af sista dorsalsegmentets bakrand.

Slutligen anser jag mig här böra uttala ett tvifvelsmål huruvida den hos oss funna *Aphelocheirus* värkligen är identisk med den ifrån södra Ungarn beskrifna *nigrita* Horv., ehuru Horvath själf anser så vara fallet. Från Ungarn är blott ett långvingadt exemplar känt, men dettas hufvud är märkbart längre än hos vår art och vingdimensionen brukar icke invärka äfven på hufvudets bygnad. Hufvudet är sålunda lika bildadt hos lång- som hos kortvingade exemplar af *A. æstivalis*. Frågan kan afgöras först sedan arten är känd i båda formerna, den lång- och den kortvingade.